

huis. Deel IV van de rapporten over het onderzoek 'Ziekenhuisorganisatie en Patiëntgedrag'. Vakgroep Sociale Psychologie, Vrije Universiteit, Amsterdam.

14. Visser, A. Ph. (1982 b): De samenhang tus-

sen machteloosheid, kenmerken van de ziekenhuisomgeving en de beleving van patiënten. Mens en Maatschappij 57: 290-304.

15. Visser, A. Ph. (1982 c): Methodische factoren in satisfactie-onderzoek onder zieken-

huispatiënten. Gezondheid en Samenleving (in druk).

De Boelelaan 1081, 1081 HV Amsterdam
Oktober 1982.

BERICHTEN

Verenigingsverslagen en mededelingen

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR KINDERTANDHEELKUNDE

Aankondiging programma jaarvergadering d.d. 14 januari 1983

De jaarvergadering van de *Nederlandse Vereniging voor Kindertandheelkunde* wordt op 14 januari a.s. in het Jaarbeurscongresgebouw te Utrecht gehouden.

Het wetenschappelijke gedeelte zal geheel worden verzorgd door Prof. Dr. Göran Koch en Mevr. Dr. Anna Lena Hallonsten verbonden aan het Instituut voor Postacademisch Onderwijs Tandheelkunde van de universiteit in Jönköping (Zweden).

Het programma luidt:

10.00 uur: Ontvangst met koffie.

10.15 uur: Inleiding.

10.30 uur: P.A.O.T. in Zweden.

11.00 uur: Glazuurafwijkingen: epidemiologie en etiologie.

11.30 uur: Glazuurafwijkingen: therapeutische mogelijkheden.

12.00 uur: Discussie.

12.30 uur: Lunch.

14.00 uur: Introductie van de lachgas-zuurstofsedatie in Zweden (film).

15.00 uur: Exarticulated teeth (film).

15.15 uur: Toegepaste epidemiologie.

16.00 uur: Discussie.

Opgave voor de lunch kan uitsluitend geschieden door uiterlijk 31 december a.s. f 20,— over te maken op rekening nr. 41.15.81.910 van de penningmeester van de Ned. Ver. voor Kindertandheelkunde bij de Amrobank te Amsterdam (het gironummer van de bank is 8000). Introducés zijn welkom.

Internationaal

FÉDÉRATION DENTAIRE INTERNATIONALE

Aanpassing aan alom zich wijzigende inzichten aangaande de gebitszorg

Inleiding

Het Dagelijks Bestuur van de Fédération Dentaire Internationale, bestaande uit president, president-elect, penningmeester en algemeen-secretaris, heeft in april 1982 gedurende een vierdaagse bijeenkomst de taken van de F.D.I. ten aanzien van de gebitszorg over de gehele wereld aan een grondige bespreking onderworpen. Geen eenvoudig thema — aldus een verslag van de algemeen-secretaris, Dr. J. E. Ahlberg in de F.D.I.-Newsletter nr. 124 van juli 1982 — want met een zo groot aantal leden in bijna 100 in velerlei opzichten zeer uiteenlopende landen strekken de bemoeiingen zich over nagenoeg de gehele aardbol uit. Dit wil zeggen dat zij ook met betrekking tot de tandheelkunde zeer verschillende toestanden en behoeften ontmoet: deze ongelijkheid stelt haar meermalen voor netelige vraagstukken.

Toch wordt van de Fédération verwacht dat haar totale programma een weerspiegeling is van een juiste afweging tussen de activiteiten, gericht op geïndustrialiseerde staten en de ontwikkelingslanden. Daarbij is te bedenken dat de overgrote meerderheid van de tandartsen praktizeert in geïndustrialiseerde landen.

Vanouds is ook verreweg de belangrijkste financiële steun voor de F.D.I. juist uit die gebieden afkomstig. De economische vooruitzichten in dit deel van de wereld zijn echter allesbehalve opwekkend. Daarbij komt nog het dreigende teveel aan tandartsen in diverse geïndustrialiseerde landen. Dit complex van omstandighe-

den kan er gemakkelijk toe leiden dat de individuele tandarts wordt beperkt in zijn mogelijkheden, aan zijn contributieverplichtingen ten aanzien van de verschillende beroepsorganisaties te voldoen. Met dit soort ontwikkelingen heeft de F.D.I. bij haar toekomstige activiteiten rekening te houden.

Het Dagelijks Bestuur beseft echter heel wel dat dit alles geenszins een vermindering van haar activiteiten tot gevolg mag hebben. Integendeel, de toekomst van de tandheelkunde bevat zoveel hachelijke elementen, die voor veel landen in gelijke mate gelden, dat een eensgezinde internationale aanpak juist van essentieel belang moet worden geacht. Niettemin zal het Dagelijks Bestuur aan de Algemene Vergadering voorstellen doen die zijn gericht op vermindering van contributie in bepaalde gevallen. (Hierbij mag worden aangetekend dat dezelfde aflevering van de F.D.I.-Newsletter het afschrift bevat van een aan de algemeen-secretaris gerichte brief d.d. 27 oktober 1981 van de American Dental Association, waarin zij haar lidmaatschap van de F.D.I. per 31 december 1981 opzegde: blijkbaar omdat de jaarlijkse bijdrage haar te machtig werd.) Ter compensatie zal de Fédération nieuwe financiële bronnen moeten zien aan te boren, wellicht van buitenstaanders.

Het Dagelijks Bestuur denkt zijn activiteiten in de toekomst vooral te richten op de in het onderstaande genoemde problemen, die zij als prioriteiten van de eerste rang beschouwt.

Mankrachtproblemen

Terwijl andere internationale organisaties, in het bijzonder de W.H.O., belangrijke activiteiten ontwikkelen om in het tekort aan mankracht in de ontwikkelingslanden te voorzien, kampt de F.D.I. in de geïndustrialiseerde staten juist met tegengestelde tendensen. Zij tracht over een

breed internationaal front methoden tot ontwikkeling te brengen om tot een objectieve waardeschatting van de behoefte aan tandartsen, resp. tandheelkundig personeel, in die landen te komen. Ook moet zij nagaan in hoeverre de afnemende vraag naar tandheelkundige hulp invloed heeft op de praktijksituatie en hoe de landelijke beroepsorganisaties de daardoor ontstane problemen aanpakken. De F.D.I. dient in verband hiermee deze organisaties zoveel mogelijk steun te bieden in hun streven, het aantal studenten af te stemmen op de behoefte aan tandartsen.

Dit betekent overigens niet dat de Fédération haar aandacht voor de tandheelkundige voorzieningen in de ontwikkelingslanden zal doen verslappen. Zij heeft integendeel open oog voor de samenwerking betreffende de gebitszorg in Afrika, alsook voor de initiatieven die zich in verscheidene Aziatische landen hebben gemanifesteerd, in het bijzonder in het gebied van de Pacific. Ook volgt zij met belangstelling de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en in Latijns-Amerika. Deze verdienen alle haar steun. Natuurlijk is samenwerking met de World Health Organization in verband met een en ander van groot belang.

Veranderende opvattingen inzake het begrip mondgezondheid

Het voornaamste doel van de tandheelkunde als 'genezingsbrengend beroep' – en dus ook van de F.D.I. – moet zijn de bevordering van een gezonde toestand van de mond door middel van *proflylactische* maatregelen. Dit geldt voor alle landen ter wereld. Uitgangspunten daarbij zijn de principes, neergelegd in 'Goals for Oral Health in the Year 2000' (zie ook Ned Tijdschr Tandheelkd 89: 129/130, mrt. 1982). De Fédération dient steun te geven aan het streven naar verbetering van de in aanmerking komende hulpmiddelen, speciaal ten aanzien van voorlichting en opvoeding van het publiek. Tevens moet zij waakzaam blijven op het gebied van preventieve technieken. De onmiddellijk vóór het wereldjaarcongres te Wenen op instigatie van de F.D.I. en in samenwerking met de W.H.O. gehouden World Conference on Fluoridation is van dit streven een uitvloeisel.

De invloeden van de veranderde inzichten vernoemd op de behandeling van de individuele patiënt vergt nadere bestudering.

Veranderend beeld van het tandheelkundig onderwijs

De in bovenstaande paragraaf genoemde veranderingen zullen niet nalaten een sterke weerslag te hebben op het tandheelkundig onderwijs. De consequenties ervan voor de preklinische opleiding zouden eigenlijk een belangrijk terrein van internationale studie moeten vormen; deze zouden tot nuttige adviezen kunnen leiden. Het veranderde beeld zal tevens de aard van voortgezet onderwijs ten behoeve van de practici beïnvloeden. Het behoort tot de verantwoordelijkheden van de F.D.I., de professie bij te staan, opdat zij

voor haar nieuwe taken goed wordt toegerust. Het is zelfs mogelijk dat de F.D.I. op de een of andere wijze het voortgezette onderwijs zelf ter hand neemt, daarmee diensten verlenend aan belangstellende landen, bijvoorbeeld in het kader van de wereldjaarcongressen.

Bevordering van een goede praktijkvoering

Op dit gebied onderhoudt de F.D.I. al lang verscheidene belangrijke activiteiten, getuige het werk van de Commission on Dental Products en de Commission on Dental Education and Practice. Deze gespecialiseerde, op de techniek gerichte, bemoeiingen zullen in een periode van toenemende veranderingen in de praktijkvoering steeds meer aan belang winnen. Zij bevorderen het leggen van een gezonde basis en een goede kwaliteit van de dagelijkse verrichtingen.

Verdere taken

De genoemde prioriteiten geven slechts een vluchtig beeld van hetgeen de F.D.I. in de toekomst te doen staat. Zij heeft echter tevens een taak als dienstverlenend orgaan voor zijn leden. Hiertoe staan twee wegen open.

Eén weg leidt naar de beroepsorganisaties die lid zijn en via deze naar de individuele tandarts en het publiek. Dit vereist nog nauwere betrekkingen met deze organisaties dan tot nu toe. Zij dienen ideeën en adviezen aan te dragen over urgente problemen en hiertoe moeten zij door de F.D.I. worden aangemoedigd. Ook moeten de beroepsorganisaties ertoe worden gebracht, meer dan tot dusver een efficiënt gebruik te maken van de resultaten van het werk dat de Fédération verricht. Omgekeerd moeten zij op hun beurt hun leden meer opmerkzaam maken op dit werk.

De tweede weg leidt naar versterking van de band met de individuele tandartsen. Het 'supporting membership' is de F.D.I. altijd een welkome steun in de rug geweest. Het Dagelijks Bestuur zint op middelen om nog meer respons van individuele leden te krijgen en om hun aantal te vergroten. Dit wordt mogelijk geacht, bijvoorbeeld door zorg te dragen voor een betere presentatie van het werk van de F.D.I. in haar publikaties en ook door de wereldjaarcongressen nog aantrekkelijker te maken.

De meeste van bovengenoemde activiteiten behoren volgens de inzichten van het Dagelijks Bestuur in eerste instantie tot de bemoeiingen van de landelijke beroepsorganisaties, via haar contacten met beroepsgenoten, publiek en autoriteiten. Elk van de genoemde onderwerpen heeft evenwel een internationale dimensie. Derhalve kan de Fédération aanvullende bijdragen leveren, bijvoorbeeld door het bevorderen van internationale onderzoekingen op de beschreven gebieden. De ervaringen daarvan kunnen in elk afzonderlijk land ter discussie worden gesteld. Daarbij kan worden geprofiteerd van de omstandigheid dat de F.D.I. diverse commissies herbergt; deze stellen haar in staat op veler-

lei terreinen informatie van internationaal erkende experts te vergaren. De inzichten van deze experts kunnen gezag verlenen aan adviezen op gespecialiseerde terreinen, die beroepsorganisaties en individuele leden aan hun overheden en aan patiënten kunnen geven, ten einde tot de juiste oplossing van bestaande problemen te geraken. Langs welke kanalen de waardevolle steun van de internationale wetenschappelijk-tandheelkundige gemeenschap op lange termijn moet worden geleid, is een opgave die het Dagelijks Bestuur van de F.D.I. voortdurend bezighoudt.

Literatuur:

J. E. Ahlberg (1982): A review of FDI World Health Functions. F.D.I.-Newsletter, nr. 124, juli.

Buitenland

VERENIGDE STATEN

Aanzienlijk minder cariës bij kinderen

De cariësactiviteit bij kinderen in de Verenigde Staten is de laatste jaren in belangrijke mate afgenomen, aldus een bericht in de F.D.I.-Newsletter nr. 124 van juli 1982.

Een door het National Institute of Dental Research (NIDR) in het schooljaar 1979-1980 uitgevoerd onderzoek toonde een vermindering in het vóórkomen van tandbederf van maar liefst 32%. Van de 38.000 onderzochte kinderen bleek 37% vrij van cariës te zijn, d.i. een stijging van 9% ten opzichte van vroeger gevonden getallen. Aangenomen wordt dat deze gunstige resultaten zijn toe te schrijven aan preventieve maatregelen, zoals fluoridering van drinkwater, het innemen van fluoridetabletten, spoelen met fluoride-bevattende oplossingen op scholen en borstelen met fluoride-bevattende tandpasta's.

Het National Institute of Dental Research is voornemens dit onderzoek periodiek te herhalen ten einde veranderingen in de cariësactiviteit in geografisch verschillende gebieden tijdig op te sporen en de preventieve programma's zo nodig aan te passen. Ook kan langs deze weg de doelmatigheid van nieuwe profylactische maatregelen worden getest.

AUSTRALIË

Teveel aan tandartsen

Ook in Australië is het zover. Op een in oktober 1981 gehouden conferentie zijn autoriteiten op het gebied van de volksgezondheid tot de slotsom gekomen dat het aantal tandartsen in Australië groter dreigt te worden dan met de behoefte overeenkomt. Dientengevolge hebben zij enige aanbevelingen gedaan om aan deze toestand het hoofd te bieden. Deze komen in hoofdzaak neer op het betrachten van een zekere terughou-